

ימצא חיים בעלי עושר דכתיב בעלי אגדה דכתיב וכבוד כתיב הכא וכבוד וכתוב התם כבוד חכמים ינחלו
"il trouvera la vie" (*Michlei ch.21 v.21*); qui détiennent la richesse comme il est écrit: "Tzedaka";
ceux qui détiennent la Haggadah comme il est écrit "et l'honneur" il est écrit ici "et l'honneur"
et il est écrit là-bas (*Michlei ch.3 v.35*): "les Sages hériteront l'honneur"

תניא היה רבי מאיר אומר יש לו לבעל הדין להשיבך ולומר לך אם אלהיכם אוהב עניים מה אינו מפרנסך
אמור לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם

Une Beraita nous enseigne que Rabbi Meïr disait: ton adversaire (*dans le procès, il s'agit ici de l'impie, de l'idolâtre ou du mauvais penchant*) peut te questionner (*litt. répondre*) et te dire: "si votre D... aime les pauvres, pourquoi ne les nourrit-Il pas (*lui-même*)?" Réponds-lui (*Il nous a attribué le mérite de subvenir aux besoins des pauvres*) "afin que cela nous sauve de l'enfer"

וזה שאלה שאל טורנוסורפוס הרשע את רבי עקיבא אם אלהיכם אוהב עניים מה אינו מפרנסם א"ל כדי
שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם

et c'est (*d'ailleurs*) la question qu'a posé Turanus Rufus à Rabbi Akiva, "si votre D... aime les
pauvres, pourquoi ne les nourrit-Il pas (*lui-même*)?" il lui répondit: (*Il nous a attribué le mérite de
subvenir aux besoins des pauvres*) "afin que cela nous sauve de l'enfer"

א"ל [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית
האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא כועס עליו
ואתם קרוין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים

Il lui dit (*Turanus Rufus*): au contraire, c'est bien ceci qui vous rend passibles de l'enfer, je vais
te donner un exemple, à quoi ressemble la chose? A un roi qui s'est mis en colère contre son
esclave, l'a mis en prison et a ordonné à son propos de ne pas le faire manger ni de le faire
boire, et un homme est allé l'a fait manger et boire, lorsque le roi l'apprend, ne se met-il pas en
colère contre lui? Et vous (*le peuple Juif*) êtes appelés "esclaves" comme il est dit "car les
enfants d'Israel sont Mes esclaves" (*Vayikra ch.25 v.55*)

אמר לו ר"ע אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא
להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו כששמע המלך לא דורון משגר לו ואנן קרוין בנים
דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם

Rabbi Akiva lui répondit: je vais te donner un exemple, à quoi ressemble la chose ? A un roi
quo s'et mis en colère contre son fils et l'a emprisonné, et a ordonné de ne pas le faire manger
ni de le faire boire, et un homme est allé, l'a fait manger et boire, lorsque le roi l'apprend il lui
envoie un présent! Et nous sommes appelés "enfants" comme il est dit "vous êtes *considérés
comme des enfant pour l'Eternel votre D...*" (*Devarim ch.14 v.1*)

אמר לו אתם קרוים בנים וקרוין עבדים בזמן שאתם עושין רצונו של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין
רצונו של מקום אתם קרוין עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצונו של מקום

Il lui dit (*Turanus Rufus*) vous êtes appelés "enfants" et vous êtes appelés "esclaves" lorsque
vous faites la volonté de D... vous êtes appelé "enfants" et lorsque vous ne faites pas la
volonté de D... vous êtes appelés "esclaves" et actuellement vous ne faites pas la volonté de
D...

אמר לו הרי הוא אומר הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניים מרודים תביא בית האינדא
וקאמר הלא פרוס לרעב לחמך:

Il lui dit (*Rabbi Akiva*) voici qu'il (*le verset*) s'exprime ainsi: "et partages ton pain avec l'affamé, et
des pauvres qui se plaignent tu amèneras à la maison" (*Yisha'yahou ch.58. v.7*) quand se réalise
"des pauvres qui se plaignent tu amène à la maison" (*il s'agit des soldats Romains qu'ils devaient
entretenir*) ? c'est maintenant! Et il dit (*le verset, dit quand même*) "et partages ton pain avec
l'affamé":

דרש רבי יהודה ברבי שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה זכה הלא פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא בית

Rabbi Yéhoudah fils de Rabbi Chalom prêcha: de même que les gains (*litt. la nourriture*) d'un Homme est déterminée depuis Roch Hachana, ainsi les pertes d'un Homme sont déterminées depuis Roch Hachana, s'il est méritant (*se réalisera*) "et partages ton pain avec l'affamé" s'il n'est pas méritant (*se réalisera*) "des pauvres qui se plaignent tu amène à la maison"

כי הא דבני אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי חזא להו בחילמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי עשינהו שקל מינייהו לצדקה פוש גבייהו שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלון שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת אמר להו חלמא חזאי לכו א"ל ואמאי לא אמרת לן [דנתיבינהו] אמר להו אמיא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה

Comme ce (*qui se passa avec*) les enfants de la sœur de Rabane Yoh'anane fils de Zakaï, il vit en rêve à leur propos, qu'ils allaient perdre 700 dinars, il les força et prit de chez eux (*de l'argent*) pour la Tzédaka, il leur resta 17 dinars, lorsqu'arriva la veille du jour de Kippour, les envoyés du gouverneur (*litt. la maison de César, envoya des gens pour leur prendre de l'argent*) les leurs prirent Rabane Yoh'anane fils de Zakaï leur dit: n'ayez crainte, les 17 dinars qu'il vous restait, ont été pris de chez vous

ils lui dirent: comment le sais-tu? Il leur dit j'ai eu un rêve vous concernant (*litt. j'ai eu un rêve sur vous*)

ils lui dirent: pourquoi ne nous l'as-tu pas dit? [nous te les aurions donné (*les 17 dinars qui restaient, plutôt que d'avoir à les donner au gouverneur*)]

il leur dit je me suis dit (*que je ne dirai rien*) afin que vous accomplissiez la Mitzva d'une façon désintéressée.

רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למיפל אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים

Rav Pappa montait des marches, son pied glissa et il failli tomber, il dit: voici que maintenant celui qui nous hait va être passible (*il parlait de lui, mais il est d'usage de pas parler de soi lorsqu'il s'agit d'une malédiction*) au même titre que ceux qui profanent le Chabbat et les idolâtres

א"ל חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים

Hiya fils de Rav de Difti dit à Rav Pappa: peut-être qu'un pauvre s'est présenté à toi (*litt. est venu entre tes mains*) et que tu ne l'as pas nourri? Comme l'enseigne Rabbi Yéhoshouah fils de Korh'a dans une Beraïta: tout celui qui détourne les yeux de la Tzédaka ressemble à celui qui sert les idoles!

כתיב הכא השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתוב התם יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים

il est écrit **ici** (*Devarim ch.15 v.9*): "fais attention à toi de peur qu'il y ait quelque chose dans ton cœur **perfide**" (*ce verset parle d'une personne qui se refuserait de prêter de l'argent à l'approche de l'année de la Shemithah*) et il est écrit (*Devarim ch.13 v.14*) "ils sont sortis, des hommes **perfides**" (*ce verset parle d'hommes qui ont poussés les habitants de leur ville à servir les idoles*), de la même façon que là-bas il s'agit d'idolâtrie **ici** aussi il s'agit d'idolâtrie

תניא א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל לאביהן שבשמים

Une Beraïta enseigne Rabbi El'azar fils de Rabbi Yossi dit: toute Tzédaka et actes de bonté que (*les enfants d'*) Israel réalisent dans ce monde (*représentent*) une grande paix et de grands défenseurs (*qui interviennent*) entre Israel et leur Père qui est au Ciel

שנאמר כה אמר ה' אל תבא בית מרוח ואל תלך לספוד ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה [וגו' את] החסד ואת הרחמים חסד זו גמילות חסדים רחמים זו צדקה

comme il est dit (*Yirmiyah ch.16 v.5*) "ainsi parle l'Eternel: N'entre pas dans une maison de deuil, n'y va point porter des paroles de regret ni des paroles de compassion, car j'ai retiré mon amitié à ce peuple[etc. et] la bonté et la miséricorde", la bonté représente les actes de bienveillance, la miséricorde représente la Tzedaka

תניא רבי יהודה אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות

Une Beraïta nous enseigne: Rabbi Yéhoudah dit: grande est la Tzedaka car elle rapproche la délivrance, comme il est dit (*Yisha'yahou ch.56 v.1*) "ainsi parle l'Eternel: observez la justice et faites la Tzedaka car Ma délivrance est près d'arriver et ma Justice de se dévoiler"

הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו ברזל קשה אור מפעפעו אור קשה מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותן עבים קשים רוח מפזרתן רוח קשה גוף סובלו גוף קשה פחד שוברו פחד קשה יין מפייגו יין קשה שינה מפכחתו ומיתה קשה מכולם [וצדקה מצלת מן המיתה] דכתיב וצדקה תציל ממות

il avait l'habitude de dire: dix choses puissantes (*litt. dures*) ont été créées dans l'univers: la montagne est puissante, le fer la taille, le fer est puissant le feu le fait fondre, le feu est puissant les eau l'éteignent, les eux sont puissantes les nuages les supportent, les nuages sont puissants, le vent les dispersent, le vent est puissant, le corps (*de l'homme*) le contient, le corps est puissant, la peur le brise, la peur est puissante, le vin la fait disparaître, le vin est puissant, le sommeil le chasse (*chasse l'ivresse*); et la mort est plus puissante que tous, [et la Tzedaka sauve de la mort] comme il est écrit (*Michlei ch.11 v.2- ch.11 v.4:*) "et la Tzedaka sauve de la mort"

דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מביא דורון גדול למלך ספק מקבלין אותו הימנו ספק אין מקבלין אותו הימנו [ואם תמצא לומר מקבלין אותו ממנו] ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה פני המלך והקדוש ברוך הוא אינו כן אדם נותן פרוטה לעני וזכה ומקבל פני שכניה שנאמר אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך

Rabbi Dostaï fils de Rabbi Yanai prêcha: viens et vois! La manière d'agir du Saint-Béni-Soit-Il est différente de celle de l'Homme: un Homme amène un présent de valeur (*litt. grand*) au roi, peut-être qu'on l'acceptera (*litt. il y un doute si on l'acceptera*) peut-être qu'on ne l'acceptera pas, [et même si tu trouves à dire qu'on l'acceptera] peut-être verra-t-il la face du roi peut-être ne verra-t-il pas la face du roi, Mais le Sain-Béni-Soit-Il ne se comporte pas ainsi, un Homme qui donne une Perouta à un pauvre mérite d'accueillir la présence Divine, comme il est dit (*Tehillime ch.17 v.15*): "moi, grâce à la charité je verrai Ta face, je me rassasierai éveillé de Ton Image"

רבי אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר דכתיב אני בצדק אחזה פניך מאי אשבעה בהקיץ תמונתך Rabbi El'azar donnait une Perouta à un pauvre puis priait, il disait: car il est écrit: "moi, grâce à la charité je verrai Ta face, je me rassasierai éveillé de Ton Image"

אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנדיין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא

Rav Nah'mane fils de Yitzhak dit (*que ce verset fait allusion aux Sages*) ce sont les Sages qui chassent le sommeil de leur yeux dans ce monde-ci, et le Saint-Béni-Soit-Il les rassasie du rayonnement de la présence Divine dans le monde futur

א"ר יוחנן מאי דכתיב מלוה ה' חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול עבד ליה לאיש מלוה Rabbi Yoh'anane dit: que signifie ce qui est écrit (*Michlei ch.19 v.17*) "il prête à l'Eternel, celui qui a pitié du pauvre", si ce n'était écrit dans la Torah il eut été impossible de le dire, si l'on peut parler ainsi, (*voici le verset qui s'applique à celui qui a pitié du pauvre, Michlei ch.22 v.7*): "le débiteur est l'esclave de son créancier"

א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (רמי) כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתוב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות

Rabbi Hiya fils de Abba dit: Rabbi Yoh'anane oppose (*deux versets*): il est écrit d'une part: (*Michlei ch.11 v.4*) "au jour de la colère, la richesse ne sert à rien, mais la Tzedaka¹ sauve de la mort", et il est écrit d'autre part: (*Michlei ch.10 v.2*) "les trésors de la méchanceté de profitent pas, mais la Tzedaka² sauve de la mort"

שתי צדקות הללו למה אחת שמצילתו ממיתה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם
à quoi servent ces deux charités? Une qui le sauve d'une mort violente, l'autre qui le sauve de l'enfer (*litt. du jugement de l'enfer*)

ואי זו היא שמצילתו מדינה של גיהנם ההוא דכתיב ביה עברה דכתיב יום עברה היום ההוא ואי זו היא שמצילתו ממיתה משונה

et quelle est celle qui le sauve de l'enfer? Celle à propos de laquelle il est écrit "colère", car il est écrit: (*Tsefonya ch.1 v.15*) "ce jour est un jour de colère"; et quelle est celle qui le sauve d'une mort violente?